herpy

KAMÆLEONER

Elliot's Chameleon

Trioceros ellioti

Trioceros ellioti er en lille, levendefødende kamæleon fra bjergskove, krat og savanne i det centrale og østlige Afrika. Farverne varierer meget mellem bestandene: hannerne har ofte blå og gule toner, hunnerne er brune, grå eller grønne, og begge har en lys stribe langs flanken. Arten kræver et køligt terrarie med tydeligt nattefald, høj nattefugt og enkeltvis hold.

Familie: Chamaeleonidae Tidligere navn: *Chamaeleo ellioti; Chamaeleo bequaerti*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**15-22 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**2-4 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Savanne og bjergskov**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**45 × 45 × 90 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**20-24 °C**
Hotspot	**27-30 °C**
Temperatur, nat	**10-15 °C**
Luftfugtighed	**30-100 %**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kønsmoden	**6-9 mdr.**
Kuldstørrelse	**2-18 unger**
Kuld pr. år	**1-4**
Drægtighed	**90-160 dage**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står på CITES liste II og i EU's bilag B (forordning 338/97), som alle kamæleoner af slægten *Trioceros*. Handel over grænser kræver derfor CITES- og EU-dokumenter, som i Danmark udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV). Spørg sælger om dokumentation for dyrets herkomst. Ingen kamæleoner er forbudt for private i Danmark (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), så de almindelige regler gælder.

Om arten

Trioceros ellioti er en lille, træboende kamæleon. Hunnerne bliver op til 22 cm i alt, inklusive hale, hannerne højst 17 cm. Hannen kendes på den tykke halerod. Hjelmen er svagt udviklet og uden lapper, og over ryg, bug og strube løber lave, jævnt takkede kamme. Resten af kroppen har uens skæl. Er der en lys eller brun stribe langs hele flanken, og har strubehuden to-tre sorte længdestriber, er det *T. ellioti* og ikke den nærtstående *T. bitaeniatus*.

Farven varierer stærkt, fordi arten findes i et stort område og i mange højder. Hannernes farver spænder over blå, gul, grøn og orange, mens hunnerne for det meste er brune, grå eller grønne. Selv hunner fra samme kuld kan have forskellig farve. Er dyret stresset, bliver det mørkere.

Arten er levendefødende: hunnen bærer æggene i kroppen og føder levende, helt udviklede unger, som kommer ud af en tynd, gennemsigtig hinde i løbet af få minutter. Det videnskabelige navn hædrer den britiske botaniker George Francis Scott Elliot.

Arten er opdrættet i fangenskab, men dyrene tåler varme dårligt og får let infektioner i mund og bihuler, så den kræver en erfaren holder. I naturen bliver dyrene kun 1-2 år gamle, i fangenskab op til 4 år.

Udbredelse og levested

Trioceros ellioti findes i Uganda, Rwanda, Burundi, det østlige og nordøstlige Congo, det vestlige Kenya, det nordvestlige Tanzania og Sydsudan. Arten lever oftest mellem 1.200 og 1.800 m over havet, men er også fundet både lavere og højere. Typelokaliteten er Bugoye ved foden af Rwenzori-bjergene i Uganda.

Bestandene er mange og adskilte, og de lokale former adskiller sig i farve og tegning. Arten er almindelig i det meste af udbredelsesområdet.

> **Oprindelig udbredelse:** Uganda, Rwanda, Burundi, Congo-Kinshasa, Kenya, Sydsudan og Tanzania.

LEVESTED

Arten er meget tilpasningsdygtig. Den lever i skovbryn, bjergskov, krat, savanne med lave buske og højt græs og i kulturland som plantager, haver og marker. Dyrene sidder i buske og lave træer og tager solen om formiddagen.

Temperaturen i levestedet er 25-27 °C om dagen, og nætterne er kølige: 16-18 °C i lavere højder og ned mod 10 °C højere oppe. Luftfugtigheden er 60-80 %, og nedbøren er omkring 1.000 mm om året. Nætterne er fugtige, og der falder dug.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

Pasning

TERRARIET

Et voksent dyr skal have et terrarie på mindst 45 × 45 × 90 cm (længde × bredde × højde). Arten er lille og bruger ikke meget plads, men et lille terrarie er sværere at holde i balance, fordi lys og varme hurtigt bliver for kraftige. Et større terrarie, fx 60 × 60 × 120 cm, gør det lettere at lægge en jævn temperaturgradient.

Net-, hybrid- og glasterrarier kan alle bruges; jo flere lukkede sider, jo lettere er det at holde nattefugten oppe. Er siderne lukkede, skal en lille blæser holde luften i bevægelse, for stillestående luft giver luftvejsinfektioner.

Indret terrariet med levende planter, tynde grene i flere højder og en åben solplads foroven, så dyret både kan varme sig og trække sig tilbage i løv. Dyrene holdes hver for sig.

Læs mere: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Om dagen skal der være 20-24 °C, gerne med en solplads på 27-30 °C. Dagtemperaturen i hele terrariet må ikke komme over 29 °C i længere tid. Varmepæren monteres over terrariet og i god afstand, så varmen bliver blid og uden risiko for forbrændinger: kamæleoner mærker ikke, når de bliver for varme, og kan brænde sig. Hold hånden, hvor dyrets hoved sidder, og tjek, at varmen er behagelig.

Om natten skal temperaturen falde til 10-15 °C. Et tydeligt nattefald er en forudsætning for et sundt dyr, for dyret sover dårligt ved højere temperaturer, og den manglende søvn svækker immunforsvaret over tid.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Natten er den fugtige tid: 75-100 % om natten, mens luftfugtigheden om dagen falder til 30-50 %. Kør en ultralydsforstøver i anden halvdel af natten, fx 30 minutter til og 30 minutter fra mellem kl. 1.30 og 6, og forstøv et par minutter lige før lyset tændes, så dyret vågner til dug på bladene. Et drypanlæg sidst på eftermiddagen er en ekstra sikring. Arten drikker dråber, ikke af en skål. Ignorerer dyret drypanlægget, er det et godt tegn: så får det nok vand fra nattetågen og dugen. Drikker det ofte derfra, er det et varsel om, at det får for lidt.

To ting er vigtigere end tallene: luften skal bevæge sig, når den er fugtig, og alle flader skal være tørre i løbet af dagen. Konstant våde grene giver sår på fødderne, skimmel og bakterier.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og kræver kraftigt lys. Fire T5 HO-rør med 6500 K over terrariets bredde lyser et 120 cm højt terrarie godt op. Giv 12 timers lys og 12 timers mørke hele året; arten lever tæt på ækvator, så dagslængden varierer ikke. Terrariet skal være helt mørkt om natten.

UVB er nødvendig. Sigt efter et UV-indeks på 2-3 på solpladsen og højst 6, med et T5 HO-UVB-rør i en enkeltreflektor. Dyret skal kunne søge skygge. Et UV-meter er en stor hjælp, fordi indekset afhænger af afstand og net.

Sollys gennem et vindue kan overophede et lille dyr hurtigt og giver ingen UVB. Udendørs hold i en tæt beplantet netbur er fint i køligt vejr under konstant opsyn.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

T. ellioti er insektæder og tager de sædvanlige foderinsekter: fårekyllinger, græshopper, fluer, kakerlakker og silkeorme. Flyvende insekter er yndlingsføde. Arten foretrækker mindre byttedyr end de fleste kamæleoner, og selv voksne dyr tager gerne bananfluer, så prøv forskellige størrelser og lad dyret vise, hvad det foretrækker. Frugt og grønt er ikke nødvendigt.

Voksne dyr fodres hver anden dag med små insekter, så de holder en slank vægt; unger fodres dagligt. Insekterne skal selv have et rigt foder med grønt, frugt og korn.

Støv insekterne med ren kalk uden D3 ved hver fodring, gerne blandet med et pollenbaseret tilskud, og giv et vitamintilskud én gang om måneden. D3 dannes i dyrets eget stofskifte ved UVB-lys, og arten formodes at være følsom over for overdosering som andre bjergkamæleoner.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten holdes enkeltvis. Den er mildere end mange kamæleoner, men reagerer pludseligt og voldsomt, når to dyr møder hinanden, og kan skade et dyr i samme terrarie alvorligt. Hunner, der er opdrættet sammen, kan en tid holdes sammen, men det er ikke sikkert, og ungerne bør skilles så tidligt som muligt, fordi de vokser hurtigt.

Arten er et udstillingsdyr og ikke et kæledyr. Håndtering skal være kort og sjælden. Mørk farve er tegn på stress, kulde eller sygdom, men er normal om morgenen, mens dyret varmer sig.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen kendes på den tykke halerod og er ofte stærkere farvet. Hunnerne kan føde allerede som 6-9 måneder gamle. En vildfanget hun eller en hun, der har været sammen med en han, kan føde uden varsel, også længe efter at hun sidst var sammen med en han.

PARRING

Hunnen sættes ind til hannen til parring. Er hun parringsvillig, lader hun ham stige op på sig. Er hun det ikke, gaber hun, svajer truende og viser plettede farver. Skil dem da straks ad. Dyrene skal kun mødes til parring, og parringen skal følges tæt. Hunnen kan gemme sæd og få flere kuld efter én parring, og hun er parringsvillig igen cirka 14 dage efter en fødsel.

ÆGLÆGNING OG KULD

Arten er levendefødende, så der lægges ingen æg, og der er ikke brug for en æglægningskasse. Hunnen føder 2-18 unger pr. kuld, afhængigt af størrelse og alder, op til fire gange om året. Fødsler sker oftest om morgenen. Drægtige hunner har gavn af solen, gerne udendørs i køligt vejr, og skal have rigelig føde og ekstra kalk.

INKUBATION

Der er ingen inkubation. Drægtigheden varer 3-5 måneder (90-160 dage). Hunnen skal under hele drægtigheden have nattefaldet og tågen. Føder hun ikke til tiden, eller bliver hun mørk, slap og holder op med at æde, skal hun til en dyrlæge med erfaring i krybdyr.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

Nyfødte unger er omkring 3 cm lange og meget sarte. Fodr dem med bananfluer, nyklækkede fårekyllinger og springhaler. Forstøv dem blidt med lunkent vand i en fin tåge, så øjnene ikke tager skade og de ikke trækker vand ned i luftvejene. Ungerne ser rolige ud over for hinanden, men skilles så tidligt som muligt. De bliver kønsmodne efter 6-9 måneder.

Sundhed og typiske fejl

Typiske problemer og fejl i pasningen:

- Infektioner i mund og bihuler. Tegn er slim, gaben og svulmende kæber. Arten er særligt udsat, så kig efter symptomer hver dag.
- Varmestress og forbrændinger ved solplads, der er for varm eller sidder tæt på pæren. Brandsår ses som grå områder eller smeltede rygpigge.
- Luftvejsinfektioner ved stillestående luft eller for våde flader. Tegn er vejrtrækning med åben mund og slim.
- Knoglesvind (MBD) ved for lidt UVB eller kalk: bløde kæber og skæve lemmer.
- Sår og skimmel på fødderne af grene, der er våde hele tiden.
- Dårlig søvn og svækket immunforsvar, når nætterne er for varme eller for lyse.

Kontakt en dyrlæge med erfaring i krybdyr ved ophørt fødeindtagelse, mørk farve, slaphed eller åndedrætsbesvær.

Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.